

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: J. Natek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kolodvorska 23 • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 23. maja 1940

Leto VI — Številka 33

Prisega domovinske udanosti slovenskega kat. dijaštva

Slovensko katoliško dijaštvo, organizirano v Slovenski dijaški zvezi, predstavniki kulturni organizaciji slovenskega dijaštva, izročajo v tem morda najbolj resnem razdobju evropske zgodovine, v razdobju, v katerem se na edinstveni način bliskovito odloča usoda temeljnih vrednot evropske krščanske omike, svoji ljubljani domovini to-le

prisego mladih dijaških src:

Vse naše duhovne in telesne sile stavljamo v celoti brez kakršnega koli pridržka na razpolago domovini za ohranitev njene svobode, tega dragocenega sadu tisočletnega trpljenja naših predhodnih rodov.

V tem edinstvenem zgodovinskem trenutku Evrope nobenemu narodu ne sme biti merilo domovinskih žrtev zakon gospodarnosti in samoljubja, temveč samo zakon brezmejnega domovinske udanosti in zakon hitrih odločitev.

Vsi hočemo v pripravljenosti služiti obrambi domovinske svobode, ne le naši tovariši, ki jih veže redna državljanska vojaška obveznost.

Vsi slovenski študentje od najmlajših navzgor hočemo biti vključeni kot aktivne postavke v naš narodno-obrambni sestav. Poleg branilcev naših posvečenih meja so potrebni še branilci na okopih proti improviziranim sovražnim postojankam v zaledju, če bi se te postojanke v danem trenutku pojavile. Slovenska katoliška dijaška mladina in z njo vse slovensko dijaštvo prosi poveljstvo naše narodne obrambne sile, naj mimo rednih vojaških obveznikov vključi v svoje obrambne načrte in račune tudi naše mlade dijaške vrste. Bolela bi nas neprostovoljna odsotnost v pripravljeno sestavo, ko mora domovina z vsemi razpoložljivimi silami biti pripravljena na vse.

Ako bo pa vsemogočni Bog naši ljubljani domovini prihranil veliko preskušnjo, ki jo v teh trenutkih preživlja toliko evropskih narodov, pa bo skupna pripravljenost vsega mladega slovenskega, hrvaškega in srbskega rodu v žrtvah domovinske ljubezni rodila bla-

Uniforme v peti koloni

Peta kolona, za katero se pred meseci skorajda nihče ni zanimal ali, če se je, jo gledal postrani le kot svojega notranjega strankarsko-političnega nasprotnika, je danes postala skrajno aktualna.

Krivitzky, o čigar znamenitih odkritjih v knjigi: Bil sem v službi Stalina, smo že poročali, opisuje delovanje komunistične pete kolone v času sovjetsko-poljske vojne 1920: »Imel sem priliko opazovati iz neposredne bližine delovanje kominterne od njenih početkov do l. 1937. Sodeloval sem 18 let pri večini njenih političnih in vojaških podvigov v inozemstvu. Bil sem Stalinov izvršilni organ v španski intervenciji, kjer je kominternina zadnjič pogrnala v boj svoje čete.

Moje sodelovanje s kominternino se začne l. 1920. v rusko-poljski vojni. Bil sem dodeljen sovjetski vojaški obveščevalni službi na zahodni fronti, ki je imela svoj glavni sedež v Smolensku. Ko je Tuhačevskijeva armada korakala na Varšavo, je bila naloga našega oddelka tajno delovati v zaledju, sejati zmedo, pripravljati sabotaže municijskih transportov, s propagando omajati moralo poljske vojne in generalnemu štabu rdeče armade dajati politična in vojaška obvestila.

Ker naše delo ni bilo v ničemer ločeno od goslov notranjega prerojenja, ki bo novo poročstvo nepremakljivosti zgodovinskega dejstva — kraljevine Jugoslavije.

Živela velika, nepremagljiva Jugoslavija!
Živel kralj Peter II.!

Bog, narod, državal!

17. maja 1940.

SLOVENSKA DIJAŠKA ZVEZA
za srednješolske krožke SDZ in včlanjena akademsko društva:
Cirilsko društvo, SKAD »Danica«, AKD »Kladivo«, DSKA »Savica«, AK »Straža«, AKD »Veda« in SKAD »Zarja«.

delovanja agentov kominterne na Poljskem, smo na vse mogoče načine sodelovali s šele pred kratkim ustanovljeno poljsko komunistično stranko. Začeli smo izdajati revolucionarno glasilo »Swit«, ki smo ga delili med vojake poljske armade.

Na dan, ko je Tuhačevskijeva armada stala na pragu Varšave, je poslanec Dombal dejal v poljskem parlamentu: »Ne vidim v rdeči armadi nobenega sovražnika. Nasprotno pozdravljam rdečo armado kot prijateljico poljskega naroda!

Ta izjava je bila za nas velikega pomena. Natisnili smo Dombalovo izjavo v »Switu«, ki smo ga v stotisočih izvodih razdelili po vsej Poljski, predvsem pa med vojake.

Med rusko-poljsko vojno je poljska komunistična stranka roko v roki delala z našim oddelkom. Vadili smo to komunistično stranko za močno sodelovanje z rdečo armado. Poljska komunistična stranka je bila poslušna vsem poveljem prihajajočega gospoda Tuhačevskega.

Člani poljske komunistične stranke so nam pomagali pripravljati sabotažna dejanja, povzročati nemire in ovirati pošiljanje municijskih transportov iz Francije. Mi smo inscenerali stavko v Gdansk, da bi na ta način preprečili iztovarjanje municije za poljsko armado. Sam sem potoval v Varšavo, Krakov, Poznanj, Lwow, v nemško in češko Šlezijo, na Dunaj, da bi povsod organiziral stavke, ki naj bi preprečile dobavo municije. Jaz sem povzročil uspešno železničarsko stavko v čeških pokrajinah ob Labi, kjer sem pregovoril češke železničarje, naj raje prenehajo delati, kot pa da bi prevažali municijo iz škodovih tovarn Pilsudskemu.

Sedaj pa poslušajte, kaj blebeta maja meseca 1940 organ belgrajskih trgovcev »Trgovinski glasnik« in za njim na prvi strani v svoji številki z dne 8. maja 1940 ponavlja »Trgovski list«, organ slovenskih trgovcev:

»Danes se postavlja vprašanje mednarodnega sodelovanja, ne pa propagande. Pri nas se zelo pogosto mešata dve stvari: komunistična internacionala (kominternina) in sovjeti. Komunistična internacionala je ustanovljena od komunističnih strank vsega sveta (oh ta poslednji naivnež! — op. ur.). To je v resnici mednarodna propagandna organizacija. Toda Sovjeti se ne bavijo z mednarodno ko-

munistično propagando (podčrtali mi). Oni vodijo rusko državno politiko. Evropske države so davno prenehale mešati se v ruske notranje razmere in s pravico zahtevajo, da se tudi Rusija ne meša v njih notranje zadeve. In Rusija se tudi ne meša, kakor se to najbolje vidi pri njenih sosedih (podčrtali mi). Zato pretiravajo vsi, ki se boje ruske propagande.« Pripominjamo, da je vsa ta modrost prišla izpod peresa istega gospoda bivšega demokratskega poslanca Miovića, o čigar gorostasni najnovejši kerensčini smo poročali v predzadnji številki Straže.

»Trgovinskemu glasniku« odgovarja belgrajski antimarksistični »Bilten«:

»Hočemo ugotoviti nekatera dejstva, ki bodo morda koristila tudi lastnikom Trgovinskega glasnika. Kominternina je že davno delovala med nami, odgojila si je že svoj naraščaj, ustvarila in med seboj povezala celice, jih razširjala, tako da so že dolgo časa v pripravljenosti. Če bo danes ali jutri zavihrala v našem mestu tudi sovjetska zastava in če pride v naše mesto sovjetsko predstavništvo, se vsaj na zunaj ne bo ničesar spremenilo. Še naprej bodo delovali tajno kakor doslej, ker ne verjamemo, da bi komunisti zapustili podzemlje in prišli na svetli dan, ki se ga boje kakor krti. Toda dobili dobo nov impulz in usmerjevalca v svoji neposredni bližini. Ne, verjamemo, da bo imel sodrug Dimitrov z našo državo več sočustvovanja kakor s svojo lastno državo. Prav tako ne moremo verjeti, da bo komisariat za zunanje zadeve poslal manj osebja, kakor v druge države. Najboljši primer za to je Slovaška, katero so poplavalili agenti, ki jih je ščitila diplomatska imuniteta. Na Slovaško so n. pr. pripeljali Sovjeti 60 uradnikov. Če se bodo držali tega razmerja, bodo pri nas imeli okoli 200 ljudi. Jasno je, da tako število ljudi nima dela na poslanstvu. Vsakemu pametnemu človeku je jasno, da se bo komunistična agitacija v naši državi zvečala in da se bo pomnožilo število zaslepljenec, ki bodo videli v sovjetskem režimu nekaj ruskega in slovanskega. Mnogo bo takih, ki se bodo uživanjaželjno predajali svojim malenkostnim radostim, začarani v krog svojih malenkostnih interesov in v veri, da duh in močna roka Rusije čuva nad njimi.«

(Konec na drugi strani.)

Razpis ustanove dr. Pavla Turnerja

Uprava univerze kralje Aleksandra I. v Ljubljani razpisuje za študij, leto 1940/41 dve ustanovi dr. Pavla Turnerja, vsako v višini 38.000 din, namenjeni za enega jurista in enega filozofa slovenske narodnosti, ki sta položila državne (diplomske) izpite ter si pridobila doktorat na ljubljanski univerzi.

Ustanove imajo namen, da se dovoljno omogoči vrednim kandidatom enoletno bivanje v inozemskih kulturnih in znanstvenih žariščih (Paris, London, Oxford, Camoridga itd.) in to v svrhu, da nadaljujejo strokovne študije in da si obenem pridobe one splošne in družabne izobrazbe, ki je znak omikanega in kulturnega človeka.

Tekmec za podporo iz ustanove mora izkazati, da ima inozemski jezik tistega mesta, v katerem se zaveža bivat v svrhu izpopolnitve svoje strokovne in svetovne izobrazbe, že toliko v oblasti, da bo mogel uspešno zasledovati smoter podpore. Obenem mora predložiti pismen načrt na kak najbolj uspešen način namerava podporo porabiti.

Pri enaki sposobnosti imajo vselej prednost oni prosilci, rojeni na teritoriju bivše Spodnje Štajerske, ki pripada sedaj naši kraljevini.

Pravilno kolkovane prošnje s potrebnimi dokazili je vložiti na rektoratu univerze do 31. maja t. l.

Čas, katerega želi prosilec prebiti v inozemstvu, naj bo v prošnji naveden tako, da bo obsegal dva štud. semestra.

Razpis francoskih štipendij

Francoska vlada razpisuje za l. 1940/41 nekaj štipendij za kandidate iz Jugoslavije.

Prošnje morajo biti vložene najkasneje do 25. maja t. l. na rektoratu univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Pogoji so sledeči:

1. Kandidati za štipendije francoske vlade morajo biti jugoslovanski državljani.

2. Imeti morajo opravljen diplomski ali temu enakovreden izpit.

3. Dokazati morajo dobro obvladanje francoskega jezika in to s potrdilom ali lektorja francoščine na univerzi ali pa francoskega konzula, ki je najbližji njihovemu bivališču.

Te vloge morajo vsebovati:

a) Prošnjo, naslovljeno na francoskega ministra v Beogradu, sestavljeno v francoščini in lastnoročno napisano in podpisano.

b) Izpolnjeni in podpisani formular v treh izvodih, opremljen z dekanatskim pečatom, podpisom fakultetnega profesorja, lektorja ali francoskega konzula.

c) Prevod diplome, overovljene po pristojnem dekanatu.

d) Vse listine, razprave, brošure ali objavljena dela in vsa druga dokazila, ki lahko služijo komisiji za presojo.

e) Listine so takse proste; prevedene pa morajo biti v francoščino. Oni prosilci, ki so že v službi, morajo priložiti tudi potrdilo, da jim bo njihovo odrejeno oblastvo dovolilo potrebni dopust.

ganiziran nastop proti akcijam nasprotnikov, kadar bo to potrebno.

Druge torišče našega dela: Univerza. Tukaj nas čaka v prihodnosti še hujša borba z zajedanci, ki izpodjedajo stržen našega naroda in ki v službi tujih laži-idealov hrómijo našo narodno odpornost. V tem boju hočemo pomagati združiti vse dobro misleče slovenske in jug. akademike.

Delo pri pokristjanjenju univerze je naš daljnji cilj. Zanesti hočemo znamenje sv. Križa na univerzitetna tla. Pobudo hočemo dati za Collegium Publicum za krščanski svetni nazor, ki naj da mlademu rodu akademikov na univerzitetnih tleh trdno oporo.

Tretja važna točka našega delovnega programa je katoliški tisk za akademike, tu mislim predvsem na »Stražo v viharju«. Šesto leto že izhaja. V najhujših razmerah je pričela svoje delo, razkuževala zastrupljeno ozračje na univerzi se borila proti vsem zmotam, bila napadana od vseh strani, pa vendar obstala in živi kot glasnika mladega akademskega kat. rodu.

In naši načrti v zvezi s trenutnim položajem v Evropi? Skušati hočemo združiti v misli na svobodo, vse ki hočejo, da ostanemo in živimo v svobodi. Ne bomo odnehali pozivati k edinosti src mišljenja in hotenja, pa naj se nam stavijo še take ovire in zapreke na pot.

Za to bo A. K. Straža tudi vedno gojila kolegialnost in bratsko razmerje do drugih društev in skušal prinašati k akademski skupnosti svoje prispevke. Pri tem nas popolnoma nič ne moti, da so nekatera društva specializirana, mi pa splošno akademsko društvo. Za nas to ne tvori nobenega spora.

Naš mladi rod mora računati z vsako prizkušnjo in tudi s tem, da bomo morali z mučenštvom izpričati svojo vero v Boga in svojo zvestobo do domovine.

Ker vemo, da bodo vztrajali samo oni, ki res živijo iz najglobljih globin vere, se hočemo tem globlje zakoreniniti v nadnaravnem življenju.

Za vse te naloge, ki jih hočemo vršiti se čutimo šibke in nesposobne in zato imamo svoje dneve prav o binkoštih, da bi nas Sv. Duh s svojo lučjo razsvetlil, s svojo močjo krepil in nam pokazal pot k edinosti v miru in ljubezni.

Sveti Duh svoje luči, svojega ognja nam daj.

Straža in njeni „prijatelji“

V šegavem, lahko sarkastičnem tonu je g. Pavčnik poščegetal vrste onih, ki iz tega ali onega razloga nastopajo proti Straži.

Najprej one, ki iz svetovnonazornega vidika sovražijo Stražo, potem one, ki v lastni hiši to in ono grajajo na klubu »Straža«.

Borba z idejnimi nasprotniki se vrši predvsem v letakih; vsebina letakov se »zelo razlikuje od besedila v kakem molitveniku ali leposlovni knjigi; slovnično in stilistično ni na višku: vse preveč klicajev, vprašajev, pomišljajev, tujk, barbarizmov!

Stražarji so bili posebni predmet takih letakov že od početka. Že zgodaj l. 1933. se je začela ta borba v letakih. Februarja 1933. nazivajo komunisti v svojem letaku predhodnike Stražarjev: lažnivce, denunciantne, zapeljance, banda! Ložar, Casar, Žebot se zmerjajo s sodrgo.

List »Rdeči signali« od l. 1933 naprej je imel kot glavno rubriko zmerjanje teh začetnih stražarjev. Žargon se do l. 1939/40 ni spremenil; samo imena so druga. Letak iz l. 1939 pravi: »Leskovar et consorters pripravlja proslavo 'zaslug' svojih krušnih očetov za slov. univerzo.«

List »Straža v viharju« je poseben predmet ljubezni nasprotnikov: »Stražarski tisk« brez sramu razodeva svoje težnje po zloglasni »totalizaciji« slov. univerze, tako-le žvrgolijo o njem! Stražarji so »zakleti sovražniki vseh naprednih ljudskih stremljenj«, ki z nezasišanim nasiljem in terorjem nad naprednimi študenti in celo študentkami s »pendrekom Stražarskega predsednika Skamliča... hočejo zadušiti besedo svobodoljubne in miroljubne mladine. Liberalci nas prijemajo bolj iz duhovne strani. »Naša misel« 1939 nam svetuje: »Vi ste najbolj potrebni spreobrnjenja — nehaite s farizejstvom, saj smo vendar v pepelnem času.« Njihovi letaki so ugotovili, da smo najreakcionarjšega skupina, in škodljivci naše univerze... Toda tudi v lastni hiši imamo semtertja kake domače praske!

V pritličju našega doma so se utaborili »personalisti«, ki intenzivno doživljajo razne vrednote in mislijo »z izrazito svobodno glavom«; nam očitajo borbo za nadoblast, nad nami in našimi akcijami se čutijo bolj vzvišene in radi poudarjajo, da mora biti borba proti nasprotnikom bolj duhovna kot fizična, bolj idejna kot realna! Pri skupnih akcijah so nekoliko bolj rezervirani.

V drugem nadstropju so se nastanili specialisti za specializacijo, ki so živo nasprotje pritličja. Ta družina je imela lani kar 4 roje; katerim so nadeli imena Danica (novi roj s starim imenom) Vir, Pravda, Veda. Seveda so ti roji bolj drobni in slabokrvni, a mislijo, da je družina stražarjev nekoristna in škodljiva lesnika in da jo je treba cepiti s cepičem specializacije, da bo večja edinstvo v hiši! Stražarji sami so rojili že l. 1932 v dobi Ivana Roba in krščanskih marksistov; čeprav mladi, so postali stražarji po svoji prosluli bojni trobenti »Straža v viharju« kmalu znani kot brezobzirni napadalci in rušilci. Pogumno so dajali in prejemali udarce, tako da so često povzročili neprijetne sitnosti vsej hiši. Idila domače hiše je minula! Iz pritličja prihaja večkrat klic: Mir, tiho! ne kričite! iz drugega nasprotja pa želja: Bodite pri miru, ne gibajte se!

Toda naša hiša je vendarle naša in če le nekoliko pripremo eno oko, smo lahko pravi in dobri prijatelji.

Stražarji so ob tolikernih kritikah in nasvetih šli skrušeni vase; na rekolokcijo jih je šlo nad 60 v zadnjih dneh in so delali pokoro v prahu in pepelu.

Šli so na duhovne vaje kot temni reacionarci, vrnili so se kot najsvetlejši naprednjaki! Šli so kot »farizeji«, vrnili so se nedolžni golobi. Šli so »s pendreki«, vrnili so se z oljkinih vejicami, šli so kot »banda in sodrga«, vrnili so se kot strumna mladina! Šli so kot »teroristi in fašisti«, vrnili so se kot »svobodo- in miroljubni demokrati! Šli so kot »klika«, vrnili so se kot »elita! Šli so v samoto in molčanje, vrnili so se v življenje in vrvenje!

Bož daj, da bi tudi druge skupine delale pokore in šle vase.

Imamo še nekaj lanskih letnikov Cena din 35.- Dobite jih v upravi

Binkoštni zbor stražarjev

Naš program za bodočnost

Ob novih zunanjih dogodkih, ki nam živo predstavljajo resnični položaj našega naroda, ob začetku novih odnosov do Sovjetske Rusije so razne skupine na univerzi znova podale orientacijo svojega dela. Klub »Jugoslavija« precizira v svoji zadnji okrožnici svoje nacionalno stališče in ugotavlja, da je zanjo »jugoslovanski nacionalizem« t. j. integralno jugoslovenstvo izhodišče za njeno socialno, kulturno in politično orientacijo. Pravijo izrecno, da se opirajo na človečansko ne pa na krščansko ljubezen. Levičarji so v svojem letaku

Končujemo to zanimivo primerjavo s tem le opozorilom:

Slovinci, pazite na člane pete kolone, katero koli uniformo skrivajo. Vedite, da tudi komunistične celice spadajo v peto kolono, ki — vseh barv — ima v teh strašnih časih eno samo nalogo: špionažo in demoraliziranje javnega mnenja...

Ravnajte se torej po znanih navodilih naše vrhovne vojaške oblasti!

Danes gre za življenje in smrt cele Evrope. Vse pomisleke proč in na stražo za — svobodno domovino!

zapeli divjo pesem sovraštva proti nam in se izrekli za vsestransko naslonitev na S. R.

Tudi klub Straža hoče znova kratko opredeliti svoje poglede na bodočnost.

Kot temeljno načelo našega dela poudarjamo, da priznavamo svobodo iskanja in doživanja resnice pri svojem znanstvenem delu, hkrati pa se čutimo vezane po razodetih resnicah in naukih Cerkve, kjer pride to v poštev.

Vsako leto sprejmemo v svojo sredo roj mladih slovenskih katoliških abiturientov. Ti mladi idealizma in vere v bodočnost polni ljudje so težišče našega prizadevanja in napore. Kaj hočemo napraviti iz njih? Vrsto mladih, idealnih, pogumnih in borbenih akademikov. Hočemo, da jih liberalni duh naše univerze ne bo odtrgal od našega naroda in njegove vere. Hočemo, da bodo kjer koli, kadar koli pa naj pride nad nas grom in peklo naših sovražnikov, branili vero svojih očetov in našo narodno dedščino. Hočemo izoblikovati iz njih jeklene katoliške značaje, ki se žrtev ne strašijo. Hočemo lik slovenskega katoliškega akademika in bodočega inteligenta, ki bo zajemal iz studencev žive vere. Hočemo akademika, ki bo imel smisel za strokovno izpopolnjevanje, obenem pa čut za or-

Sprejem novincev in občni zbor

Na binkoštno nedeljo smo se najprej zbrali v kapeli oo. jezuitov, da prosimo Očeta, ki je nad nami, naj nam pošlje sedmere darove sv. Duha, da bomo mogli prav in uspešno nadaljevati svoje delo. Po sv. maši, pri kateri smo pristopili k obhajilni mizi, je bil najprej sprejem novincev za redne člane AK Straže, nato pa občni zbor.

Sprejeli smo zopet v svojo sredo veliko število mladih, idealizma, vere in slovenskega izročila polnih akademikov, ki so stopili na mesta onih, ki so že dokončali svoje študije, da delo v klubu in na univerzi ne bo zastajalo.

Novince sta nagovorila predsednik Skamlič in duhovni vodja kluba Straže dr. Ehrlich o pomenu sprejema in o njih nalogah, ki so si jih naložili s tem, da so stopili v klub Stražo, da nadaljujejo delo naših prvih Stražarjev.

Po sprejemu novincev je bil naš četrti redni občni zbor, na katerem so podali svoja

poročila ostali odborniki. Na občnem zboru je bil izvoljen nov odbor s predsednikom Brecljem na čelu. Iz poročil smo spoznali veliko delo, ki so ga opravili v preteklem letu odborniki. Želimo, da bo novi odbor v istem duhu nadaljeval delo, da bo njegovo delo rodilo stoteren sad.

Popoldne smo pohiteli na Polzevo, da se v prebujeni naravi nasrkamo njenih novih, svežih moči. Nič ni motilo veselega razpoloženja in družabnosti, čeprav nas je dež precej orosil. Veseli in nasmejani, s slovensko pesmijo na ustih smo preživeli ta popoldan.

V ponedeljek pa so naši tovariši, ki do sedaj še niso opravili rekolekcije, opravili obvezno letno rekolekcijo v lepem in prijaznem Domu duhovnih vaj pri oo. jezuitih.

Tako je potekel naš letošnji binkoštni strazarski zbor. Začrtali smo si svojo pot, po kateri hočemo neustrašno hoditi. Sv. Duha pa smo prosili: »Pridi sv. Duh, svojega ognja nam daj!«

Nedeljske misli

Spričo dogodkov, ki se odigravajo po Evropi, je marsikateremu kristjanu vera postavljena na veliko in odločilno preskušnjo. Mnogi danes onemogli zadevajo v skrivnost božje previdnosti. Marsikaj se na svetu popolnoma drugače razvija, kakor si predstavlja pobožen človek. Lepo in cvetoče krščansko življenje, ki se je v nekaterih deželah čudovito razvijalo in prinašalo ali obetalo krasne sadove, je v vojni vihri nenadoma ovenelo, usahnilo in zamrlo. Desetletja ne bodo popravila, kar je bilo v nekaj dneh uničenega. Spričo vsega tega se težko poslušajo stavki o božjih dopustitvah. Na razpotju smo. Če smo doslej mislili, da je božja previdnost enostavno izdelan načrt za zmago dobrega in božjega, nas dogodki silijo k priznanju, da je božja previdnost velika in nedoumljiva skrivnost.

Morda smo kdaj pri čitanju romana ali drame imeli nekoliko podobne misli, kakor imamo danes pri pogledu na potek svetovne zgodovine. Ko smo čitali začetna poglavja, smo bili razočarani. Pisatelj je nastavil same negativne elemente. Vse dobro, splemenito, pošteno in pobožno je pustil pisatelju brezobzirno propasti. Vpraševali smo se,

čemu tak čuden razplet dogodkov, ki mori in duši čitatelja. Ze smo hoteli knjigo odložiti z uničujočo sodbo. A le zaradi tega, da ne ostanemo v delu na pol pota, smo vztrajali in čitali do konca. Tedaj pa, ko smo nadaljevali, smo morali dostikrat svoje mnenje izpremeniti. Pisatelj je prešel na drugo stran svojega načrta. Začetni del zgodbe je vstavljal v širši in globlji krog svoje zamisli. Prvotno razdejanje in propadanje je v večjem okviru nenadoma dobilo svoj pozitiven pomen in vrednost. Sele, ko smo se v čitanju priborili do druge pozitivne strani celotnega dela, se nam je odkril ves smisel in svojo prvotno uničujočo sodbo smo umaknili. Ko smo delo prečitali, je bila sodba pozitivna.

Pri primeri lahko ostanemo. Mi vsi smo danes, ne sicer čitatelji, pač pa gledalci začetnih poglavij pretresljivega romana ali začetnih prizorov grozotno veličastne drame človeške zgodovine. Morda že delamo sodbe, ko še za celoten razplet ne vemo. Noben žarek ne sveti v bodočnost. Toda ali res noben? Pač! Kristusove besede: »Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta!«

Belgrajsko pismo

Pretekli teden so se na belgrajski univerzi zaradi strogega nastopanja rektorja in dekanov proti komunistom vršili protestni zbori. AO je sestavil skupno resolucijo, ki jo je prejel rektorju. Obenem pa so bile za posamezne fakultete izbrane delegacije, ki naj bi izročile zahteve dekanom dotičnih fakultet. Resolucija AO je med drugim obsegala sledeče točke:

1. Da se čimprej uredi pravilnik Centralne komisije in se uprava izroči v roke AO.
2. Da se uredi vprašanje centralnega zdravstvenega fonda v tem smislu, da pridejo v pravo tudi študentje.
3. Da univerza prevzame lastništvo Studentovskega doma. Kajti dokler bo dom lastništva ministrstva prosvete, bo v službi zunanje »re-

akcije in pravokacije« in v službi elementov, ki hočejo našo državo potegniti v vojno. V upravo pa morajo priti tudi študentje.

Če bi senat pristal na te zahteve, ki jih je AO »najenergičneje tražil« od njega, bi postala Studentovski dom in Centralna menza močni trdnjavi komunističnega gibanja; od denarja, ki je zbran v zdravstvenem fondu pa bi gotovo imeli več koristi razni španski prostovoljci in tovariši, ki so zaprti po koncentracijskih taboriščih, kot pravi študentje, ki jim je res za študij, ne pa za komunistično propagando.

Zato je senat vse njihove zahteve odločno odklonil.

Sledila je ostra kampanja z letaki in govori, ki je dosegla svoj višek na novem zboru 15. maja. Govorniki so živo slikali reakcionarno stališče rektorja in dekanov in grozili,

da bodo odslej začeli pravo borbo in da sredstev za to borbo ne bodo prav nič izbirali. To poslednjo grozno so namenoma večkrat močno poudarjali. V znak protesta so na vsej univerzi proglasili enodneveni štrajk, ki naj bi bil poslednji opomin univerzitetnemu senatu, da bo vedel zavzeti pravilno stališče napram študentskim zahtevam.

Nad tem brezvestnim ravnanjem komunistov se zgražajo vsi ostali akademiki. Vsi so mnenja, da je v sedanjih nevarnih dneh namenoma povzročati nered in nemir ter ga odevati v plašč reda in znanstvenega dela, zločin, ker s tem zmanjšujejo našo odpornost nasproti zunanemu sovražniku. S tem dejanjem postavljajo komunisti na laž svoje visoke fraze o borbi za narod itd.

Hvala Bogu, da je danes tudi v Belgradu vedno manj takih, ki jim nasedajo, in vedno več takih, ki so se odločili za odločno borbo proti njihovemu razdiralnemu delu.

Odgovor akademske levice izdajakem in saboterjem

Tak je naslov letaka, ki so ga izdali pristavi kominterne in je namenjen »slovenski intelektualni javnosti«. Menda zato, ker se je vsa akademska mladina naveličala njihovih lažnjivih fraz in jim preprečila izrabljanje univerzitetne avtonomije za njihove protidržavne akcije.

Poleg običajnih fraz »o vojnih hujškah« in blatenje Straže so se v tem letaku spravili levičarji tudi na ostala akademska društva. Zanimivo je tudi dejstvo, da se v tem letaku odkrito vnamajo za razredno borbo in ugotavljajo, da sta »izdajstvo in sabotaža naših nacionalnih interesov z vso silo na delu«, kar brez dvoma iz lastnega dela prav dobro vedo in kar vemo tudi mi. Grede pač za svetlim vzgledom »pobornika delovnega ljudstva« v Franciji Thoreza, ki sedaj iz Nemčije vodi protifrancosko špionažo in sabotažo, ki je omogočilo nemškim divizijam tako naglo napredovanje. Nekaj cvetk iz tega letaka:

»Jugoslaviji je neobohno potrebna vnanjepolitična naslonitev na Sovjetsko zvezo, da si zagotovi edino učinkovito in zanesljivo pomoč sovjetske zveze«, ki se je tako zanesljivo in učinkovito izkazala ob češki krizi.

»V smislu te politike je Sovjetska zveza iskreno in pošteno sodelovala v vsaki akciji za obrambo miru,« dokaz za to so jim bržkone pogajanja z zapadnimi velesilami in rjavo-rdeči pakt 1939.

»V smislu te politike smo se vselej zavzemali za strnitev vseh resnično miroljubnih sil, za odločen boj proti vojnim hujškahem«. Vendar enkrat pridejo s svojo pravo barvo na dan, priznavajo, da so se zavzemali za politiko in ne šušmarijo več s »strokovnostjo«. Bojni krik »Boj proti vojnim hujškahem« so šele pred kratkim povzeli od svojih belgrajskih sodrugov, saj se še zelo dobro spominjamo njihovega lanskoletnega »boja proti kapitalantom«, kakor tudi govora Chamberlaina, ki ga je nek sodrug na nekem mitingu ves ginjen prebral. Chamberlain jim je po enem letu seve postal »reakcionar«.

Kako dolgo bo univerzitetna oblast še dopustila tem plačancem tujine zlorabljati univerzitetno avtonomijo za njihovo razdiralno delo? Čas je že, da se ta praksa konča!

V predzadnji številki »Straže v viharju« smo objavili v poročilu o nabiralni akciji za kočevske Slovence, da na II. drž. real. gimnaziji pobiranja ni dovolil učiteljski zbor in da je bilo na drž. ženski realni gimnaziji pobiranje onemogočeno zaradi prepovedi ravnatelja.

V zvezi s to notico smo prejeli od ravnateljstev obeh zavodov obvestilo, da je na obeh dveh zavodih bila izdana okrožnica, ki je nabiralno akcijo za kočevske Slovence priporočila kot važno narodno in humanitarno delo. Toda nabiranje je dovolila le v okviru zavoda, dočim je bilo prepovedano dijakinjam nabiranje po ulicah, ker obstoja neka odločba ministrstva prosvete, ki je v slični zadevi dovolila na prošnjo Rdečega križa, da smejo pobirati samo dijaki.

S tem popravljamo naše prvotno poročilo. Veseli nas, da moremo med ostale zavode, ki so mnogo pripomogli, da je ta narodno-obrambna akcija uspešno uspela, uvrstiti tudi ta dva zavoda.

V uvodniku lista »Berliner Börsen-Zeitung« piše nekdo o spominskem dnevu nemških junakov in izpoveduje bogokletni evangelij nasilja:

»Večna postava boja določa usodo vseh narodov. Samo boj je tisto sredstvo, ki zagotovi ljudstvu svobodo in življenjski prostor za razvoj njegovega duha. Le pripravljenost na boj je poročstvo, da obstanejo svoboda, prostor in duh. — Za duha torej gre. Zaradi njega je dana postava. Kri — občestvo krvi — ljudstvo: to je postava. Nacistična revolucija ni nič drugega kot spoznanje te vekovite božje postave in njenih posledic tako za celo ljudstvo kot za posameznika. Le s tem si lahko razložimo združitev 80 milijonov Nemcev in njihovo pravico do neoviranega razvoja duha. Kdorkoli se je izmed drugih narodov temu uprl, je storil nasilje. Zakon boja nalaga zdravemu narodu dolžnost, da tako silo zlomi... Kdorkoli da svoje življenje za občestvo krvi, kdor torej pade za svoj narod, postane junak in doživi Boga samega v smrti in vstajenju, v umiranju in v prerobenju lastnega ljudstva.«

Javna izpoved komunističnega konvertita.

Antonio Diaz Soto y Gama, eden izmed vodij meksikanske revolucije za časa Callesa, piše v »El Univerzal«: Vrnil sem se h krščanstvu, od katerega sem se oddaljil v mladosti. Med revolucijo sem bil priča take nemorale in brutalnosti, da sem začel premišljevati vzroke takega razkroja... Dejstva so me silila, da sem odprl oči resnici, da vsi ti izbruhi barbarskega instinkta sledijo iz tega, da se je zavrgla krščanska morala in moralna vzgoja. Samo ta more brzdati človeško naravo. O tem nimam več nobenega dvoma. Ako se iztrga Kristus iz otroških src, zgubi dorasčajoči rod vsako moralno brzdo in se zasužnji najdivjejšim strastem in vsem zablodam divjega nagona, da tudi skrajnim izgredom častihlepnosti in okrutnosti. Vzgaja se rod poganov in materialistov.

Julija vsi v Ptuj! Fantje od 5. do 8., dekleta od 9. do 12. V Ptuj bomo pregledali naše dosedanje uspehe na notranji fronti in do kraja izvedli duhovno mobilizacijo slovenskega dijaštva za novi čas. V Ptuj gremo pod geslom: Slovenija in Jugoslavija — danes in vekomaj!

Študentje-športniki

ASK (»Akademski športni klub«), edina reprezentančna organizacija slov. kat. akademikov-športnikov na slovenski univerzi, dajeta iz one dobe, ko je nam sovražna režim hotel uničiti vse, kar je bilo slovenskega in katoliškega. Naši prvi ASKovci so se dobro zavedali, da se lahko raznim sovražnim strujam in napadom z uspehom upira samo tisti, ki je tudi telesno odporen, kar nam je ponovno potrdil mali finski narod, narod kmetov in športnikov. Ko je iz temnih oblakov, ki so viseli nad Slovenijo, zasijalo svetlo sonce, se je tudi naš klub hitro razmahnil. In danes hočemo tudi mi, katoliški akademiki, doprinesiti svoj obolus k dvigu našega slovenskega športa!

V naslednjem vam podajamo delo naših sekcij, na katere je klub razdeljen:

Lahka atletika.

Da se ta športna panoga pri nas še ni razvila do take višine, kot bi želeli, je vzrok predvsem v tem, da do sedaj še nismo imeli primernih prostorov in orodja za trening. Velik korak se je v tem smislu naredil letos, ko smo se s SK Planino dogovorili, da imamo na razpolago naš lep Stadion in vse ostale prostore, ki jih ona uporablja. Težko je delati načrte za naprej, toda tudi v tej panogi lahko rečemo, da imamo lepo bodočnost, ker lahko računamo v prav toliki meri na idealizem in športno požrtvovalnost pri lahkoatletih, kakor to kažejo naši fantje in dekleta pri ostalih športih. Veseli nas zlasti, da vstaja za nami mladi rod, ki že sedaj v gimnaziji dosega zavirljive uspehe. Upamo, da bomo že na bodočih državnih lahkoatletskih tekmah za prvenstvo jugoslovanskih univerz, ki jih bo naš klub priredil prihodnje leto, lahko postavili močan kader tekmovalcev, ki bodo dobro rešili čast našega katoliškega »Akademškega športnega kluba«. Pa tudi na lahkoatletskem prvenstvu ljubljanske univerze, ki bo začetkom meseca junija, upamo, da se bodo naši tekmovalci dobro odrezali. Verjamejo to tem bolj, ker že sedaj nekateri dosega lepe uspehe in nam za bodočnost poleg imen Drenika, Bruneta, Smoleja, Lozarja, Saffošnika itd., ki so dosegli častna mesta že na mednarodnih tekmovanjih, garantirajo mladi Ahačič, Dečman, Lengar, Novak in dr. Ko se bo ta kader izpopolnil jeseni še z mladimi močmi letošnjih novincev, si smemo obetati tudi v tej panogi uspehe, vredne mladih, idealnih in požrtvovalnih akademikov.

Zimski šport

Od lepe Rakitne do sončne Kranjske gore, od prijaznega Črnega vrha, ki je vzgojil in usposobil največ ASKovcev za sijajne tekmovalce, ki so tudi preko naših meja častno zastopali barve ASKa, pa tja do Komne in Planine na Kraju pod ponosnim Bogatinom se je razlegala pesem naših tečajev, pesem slov. kat. akademske mladine, ki polna idealizma, z vero v Boga in samega vase zre v bodočnost.

Na vseh teh tečajih so se nam pokazali mnogi mladi talenti, ki nam veliko obetajo. Vsi ti so se že aktivno udeležili ASKovih tekmah ter dosegli odlične rezultate. Nad vse nas je presenetil mladi Lojze Koželj, ki si

je na drž. akademskem prvenstvu v Kranjski gori priboril naslov: drž. akad. prvak v klasični kombinaciji.

Gotovo je bil težak udarec za klub, da so se mu odtegnili stari tekmovalci — deloma zaradi izpitov — vendar je bilo najbrže prav to tisto, kar nam je dalo novo, mlado smuško generacijo, ki nas ni razočarala, ampak je v najhujši borbi dosegla prav lepa mesta. Tako smo videli med rezultati imena: Herle, Končan, Hafner, Čop, Lengar, Megler, Novak, Zadnikar itd.

Posamezniki so se udeleževali tudi manjših smuških prireditev in zasedali zelo dobra mesta. Klubskega prvaka v alpski kombinaciji — Herle, ki si je že drugič priboril krasni zlati pokal dr. Korošca, je tudi na drugih tekmah odnesel lepo število prvih mest: Škofja Loka, Raduha, Bohinj itd. Za njim nista dosti zastajala Hafner in Čop. Ostali se zaradi prve štartne treme držijo še bolj v ozadju.

Telovadba.

Vsa leta klubskega obstoja ASKovci pridno obiskujejo telovadbo, ki se vrši po dvakrat tedensko v toplo zakurjeni telovadnici drž. učiteljskega. Telovadcem je tudi ob vsakem letnem času na razpolago kopalnica s toplo in mrzlo vodo. »Mens sana in corpore sano« (le v zdravem telesu je zdrav duh), kar je veljalo nekdanjim Grkom in Rimljanom, velja prav tako tudi nam. Tega se je ASK prav dobro zavedal, in je vzgojil že celo vrsto dobrih telovadcev.

Plavanje.

Plavalna sekcija ASKa je odvisna od plavalne sekcije SK Ilirije. Preko zime trenirajo plavači skupno z drugimi v telovadnici. Na pomlad, ko začne Ilirija s plavanjem v svojem zimskem kopalnišču, se ji pridružijo tudi plavači našega kluba. Tu trenirajo do poletja, ko se začne treniranje v letnem kopalnišču SK Planine ob Gradaščici, kjer imajo naši člani popust. Ob dovolj številu plavčev se izvedejo tekme, ki so po navadi internega značaja.

Table-tennis.

Delovanje ASKa se kaže tudi v njegovi table-teniški sekciji, ki je priredila letos kar dvoje prvenstev: v decembru I. akademski table-teniški turnir za prvenstvo jugoslovanskih univerz, v aprilu pa prvenstvo ljubljanske univerze. Na drž. akademskem prvenstvu so bili doseženi odlični rezultati. V finale sta

prišla Krečič in Strojnik (oba člana ASKa) po krasni zmagi nad drž. prvkom Dolinarjem Ž. in Heksnerjem. V mixe-doublu sta člana ASKa Barle-Krečič dosegla drugo mesto.

Ponosni smo pa lahko tudi na to, da si je naš član Dušan Krečič na turnirju za prvenstvo Slovenije priboril naslov: prvak Slovenije v table-tenisu.

Iz tega kratkega obrisa boste spoznali, da je »Akademski športni klub«, katerega cilj je vzgajati svoje mnogoštevilno članstvo v vseh disciplinah športa po krščanskih vzgojnih načelih, tisti, ki gre iz leta v leto svojo zmagoslavno pot navzgor. Zato ti, dragi študent in študentka, kadar boš stopil na akademska tla, ne bo težko izbirati, ampak se boš pridružil nam, kjer je veselje in delo doma.

Bog živi!

Planinko.

Književnost

»Majolika«

Sedem šolskih tovarišev, maturantov klasične gimnazije v Mariboru, je na svojem razstanku izdalo pred kratkim almanah »Majolika«, ki ga je v lepi obliki in opremi založila Tiskarna sv. Cirila.

Kdo so ti mladi ljudje in kakšni so njihovi prispevki.

Jože Čakš se je predstavil z zanimivo kmetsko značajko »Boštjanček«: osamel, izčrpan kočar prepusti za gorek kot svojo ljubljeno zemljo kmetu Marku Markužu. Toda po ženini smrti se ne more ločiti od domače grude, sredi katere ga doleti smrt.

Dušan Humer je prispeval tri pesmi: »1940«, »Pozimi« in »Čez sedem let«: prva poje o sivini in tegobnosti sedanjih dni, druga o minljivosti časa, tretja o težki poti za daljnimi cilji.

Stanko Janežič, znan že kot sodelavec »Doma in sveta«, je zastopan z nežno refleksijo iz otroških let »Nedelja je pa naša« in s štirimi pesmimi: »Sebi« naj bo življenjska maksima, »Moje srce« poje o preprostem uživanju prirode, »Klopotci« učinkujejo z onomatopoezijo svojega brezčasnega vrtenja, »Končna pesem« pa je v svojem zanosu slabša.

Beata Linzner ima pet pesmi, izmed katerih je prva (»Moji lokvanji«) najboljša v almanahu. Tudi ostale (»V vir samotni...«, »In vse do takrat...«, »Umrlo davno je srce«, »Trenutek sreče«) razodevajo zamišljeno dušo, čustveno srce in nežno mladostno melanholijo.

Bogdan Pogačnik je v svojih petih pesmih zdaj murnovsko vesel in slikovit (»Obraz«, »Filistrstvo«) zdaj rahlo ekspresionističen (»Arhitektura«, »Promenada«), zdaj pesimističen (»Mimo kamnoseka«).

Franjo Štabuc se je uvrstil z dvema pesmima »Naša vas« je pristrčna podoba podeželske idilike, »Nad našo grabo...« je bolj izumetničena in manj jasna.

Milan Venišnik zaključuje »Majolika« s tremi pesmimi. »Zadnje pismo« je otožna erotika, »Pesem pijancev« poje o zunanji radosti in notranji bolečini, »Jesenska« lepo izraža večno menjavo časa in čustev.

Kakšna je celotna vrednost almanaha?

V sodelavcih se še niso mogle razviti individualnosti. Oni živijo še pod raznimi vplivi, ki se jih bo moči otresti. Čitatelja motijo posebnosti štajerskega vokalizma in iz njih izviraajoče slabe rime, n. pr. brat — pomlad, ve-

va — greva, poje — svetlo je, vran — pijan, spet — cvet, obstal — izbral, sladkost — grozd itd. V koliki meri bo »Majolika« literarnozgodovinsko pomembna v primeri z almanahom »Na razstanku« (1898), bo seveda pokazala bodočnost. V pogumnem nastopu mariborskih maturantov vidimo živo voljo in polno prizadevanje, ki jima bosta morali slediti vztrajnost in težnja po individualnem izrazu.

»Majolika«, ki stane za dijake 20 din, za ostale pa 28 din, je prof. Ivan Kos opremil z lepimi portreti mladih književnikov. Eden ali dva obraza sta videti nekoliko prestara, ostali pa so prepričljivi.

Gledališče

Nestroy:

Danes bomo tiči.

Komedija slika dogodivščine dveh trgovskih pomočnikov, ki v gospodarjevi odsotnosti zapreta prodajalno in gresta junačit v mesto. Tam srečata gospodarja, se v strahu pred njim umakneta v neko hišo, v kateri stanuje gospodarjeva nevesta. Gospodar se je namenil prav k njej. No, na srečo ga prestreže neki znanec in ga odvede drugam. S tem je seveda spet dana možnost za celo kopico nadaljnjih junačenj, ki se po številnih zapletih in več ali manj posrečenih nestroyevskih obratih končajo kar s tremi porokami, tako da je naposled na vse strani prav, kakor se spodobi za komedije takega kova, kjer je vzbujanje smeha edini cilj in namen — in to z vsemi sredstvi, s posrečenimi domisljicami, pa tudi z iskanimi dovtipi, šalami in situacijskimi napetostmi.

Komediji se pozna, da jo je napisal odrski človek, komik, ki je poznal tako odrsko tehniko kakor tudi svojo publiko, ki se je najbrž rada smejala. Vendar nas komedija kljub vsem preobratom dandanašnji ne zadovolji popolnoma. Nekaj manjka, čeprav se včasih od srca nasmejemo; manjka tisti globlji smisel smeha, ki oči odpira. Vsa komika izvira iz besednih šal in dovtipov, ki so nam že zaradi priletnosti komedije nekoliko odmaknjeni, in situacijskih presenečenj. Priletnost komedije se kaže tudi v tistih govorih »na stran«.

Zato se nam zdi čudno, da je uprava našega gledališča izbrala poleg Hamleta, ki je bil kljub dvojnemu vlogam odlično uprizorjen, prav to komedijo za gostovanje g. Rogoza. Zakaj si ni raje izbrala Dostojevskega »Idiota«, v katerem se je g. Rogoz proslavil kot knez Miškim, da nekateri te njegove kreacije menda še zdaj ne morejo pozabiti. Še tako velik umetnik ne more na podlagi Bobkovega teksta ustvariti kakega bogvečako zanimivega lika. Kako — če ni osnove! Poudariti pa je treba, da je g. Rogoz poiskal vse učinkovite in komične momente in jih s potrebnimi poudarki spretno in z veliko uglajenostjo povezal v celoto. Tudi naši igralci so dosegli lepe uspehe — in njim gre hvala v večji meri kakor komediji. Posebej naj omenim g. Lipaha in g. Kralja, ki mu je burkasta vloga dovoljevala vse izrazne pripomočke, tako da je bil res »prima« v vseh niansah te besede. Zelo je ugajal tudi Matiček ge. V. Juvanove. Delo je dobro zrežiral O. Šest, ki je skušal delo poživiti z nekoliko domisleki, ki pa skoraj mejijo na klovenstvo.